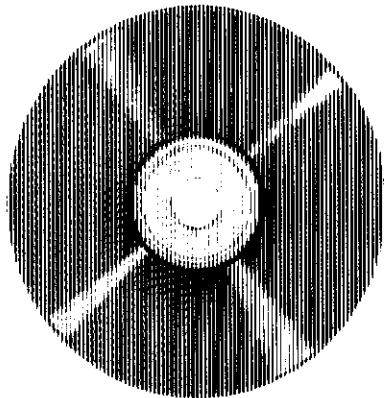

رضا جعفری راینی - کرمان

پژوهش و مطالعات فربنگی رتال جامع علوم انسانی

مقدمه

بازی‌های رایانه‌ای یکی از سرگرمی‌های کودکان، نوجوانان، جوانان و حتی بزرگسالان در عصر جدید است. این بازی‌های مهیج و پرکشش ساعت‌ها کودک و نوجوان ما را در مقابل صفحه نمایشگر میخکوب کرده، او را از دنیای واقعیات به عالم تخیلات فرو می‌برد و در این گیرودار یا چیزی را به او می‌آموزد یا چیزی را از او می‌گیرد، یا این که او را در تخیلات بی‌پایان به حال خود رها می‌کند. این بازی‌ها در کنار محاسبشان، گاه آثار مخرب روحی و جسمی در کودکان و نوجوانان بر جای می‌گذارند که با توجه به ظرفت فکر و ذهنیان جبران آن‌ها شاید برای همیشه

سینما
دانشجویی دانشجویی و تأثیرگذار

سینما

سینما
دانشجویی و تأثیرگذار

سینما
دانشجویی و تأثیرگذار

- ۱- بازی‌های فکری
- ۲- بازی‌های ورزشی
- ۳- بازی‌های اکشن (ماجرای جویانه و حادثه‌انی)
- ۴- بازی‌های جنگی
- ۵- بازی‌های تخیلی

بحث در مورد هر یک از این بازی‌ها نیاز به مجال پیش‌تری دارد، اما آن‌جهه قابل تأمل است این که هر یک از این بازی‌ها برای مقاطعه مختلف سنتی ساخته شده است؛ همان‌گونه که دیگر تولیدات فرهنگی مانند: کتاب، مجله، فیلم و ... نیز از این قاعده مستثنی نیستند. متأسفانه آن‌جهه در این زمینه اتفاق می‌افتد، استفاده بی‌ضابطه مقاطعه سنتی مختلف از این بازی‌هاست. به عنوان مثال یک کودک ۸ تا ۱۰ ساله از یک بازی اکشن و خشونت‌بار که سراسر آن پر از کشت و کشدار و فجایع غیر قابل تحمل است، استفاده می‌کند. این گونه استفاده‌های نابجا و حتی بجای بیش از حد می‌تواند آسیب‌های روانی - تربیتی زیر را به دنبال داشته باشد:

۱- تقویت حس پرخاشگری

سازندگان بازی‌های رایانه‌ای به مدد فناوری‌های پیچیده و نرم‌افزارهای پیشرفته‌ای که در اختیار دارند می‌توانند تا حد امکان جذابیت این بازی‌ها را برای کودکان و نوجوانان

ناممکن شود. لذا وظيفة ما والدين و دست‌اندرکاران امور فرهنگی است که به استفاده کودکان و نوجوانان از بازی‌های رایانه‌ای، چه در جامعه و چه در خانواده، سمت و سوداده، آن‌ها را به محملی برای پیشرفت و خلاقیت آنان تبدیل کنیم و از تأثیرات مخرب آن‌ها بکاهیم. این مقاله سعی دارد در این جهت اطلاعاتی در اختیار اولیا و مریبان گرامی قرار دهد.

عوارض نامطلوب ناشی از بازی‌های رایانه‌ای

بانگاهی به این‌بهه بازی‌های موجود در بازار در می‌باشیم که قریب به اتفاق این بازی‌ها وارداتی و محصول کشورهای دیگر، خصوصاً کشورهای غربی است که در ساخت هر یک از این بازی‌ها اهدافی را دنبال می‌کنند. متأسفانه کشور ما در این زمینه به پیشرفت‌های قابل توجهی دست نیافرته است. شرکت‌هایی در این زمینه مشغول فعالیت‌اند و تولیداتی هم عرضه کرده‌اند که متأسفانه پاسخ‌گوی نیازهای نسل امروز جامعه‌ما نیست و باید برای این امر مهم و حیاتی، توسط مسئولان ذی‌ربط، تدبیری اندیشیده شود.

بازی‌های رایانه‌ای را می‌توان به صورت زیر تقسیم‌بندی کرد:

کودکان و نوجوانان

افزایش دهنده و سعی دارنده با استفاده از این تکنیک‌ها و بهره بردن از ماجرا‌جویی‌های مورد توجه کودکان و نوجوانان، به بازار گرم این بازی‌ها رونقی دوچندان ببخشد. لذا «خشونت» و «استفاده از اسلحه‌های گوناگون جزء لاینک بسیاری از این بازی‌هاست.

«مهم‌ترین مشخصه بازی‌های رایانه‌ای حالت جنگی اکثر آن‌هاست و این که فرد باید برای رسیدن به مرحله بعدی با نیروهای به اصطلاح دشمن بجنگ.» خشونت، «مهم‌ترین محركهای است که در طراحی جدید‌ترین و جذاب‌ترین بازی‌های رایانه‌ای به حد افراط از آن استفاده می‌شود. چهره‌های معروف هائیوود که در فرهنگ‌ما،

مادری می گفت: فرزندم به بازی های رایانه ای معتمد شده است. او هر روز خود را به صفحه نمایشگر می رساند و از دنیای بیرون به کلی بی خبر است و حتی متوجه رفت و آمد مهمان نمی شود. او بعد از دست کشیدن از این برنامه با سردرد و کسالت مواجه است» (پایگاه اینترنتی تبیان).

«به اعتقاد پژوهشکار ایتالیایی و بعضی دیگر از کشورهای اروپایی، مقصیران اصلی، پدران و مادران اند که فرزندان خود را ساعت های طولانی در مقابل تلویزیون، رایانه، ویدئو گیم، یا فیلم های ویدئویی رها می کنند» (همان منبع).

راه حل:

۱- به فرزندان خود بیاموزیم که از رایانه نیز مانند دیگر وسائل زندگی باید در حد متعادل و معین استفاده کرد، زیرا کار بیش از حد با آن می تواند ضررهای جسمی و روحی به دنبال داشته باشد. لذا برای بازی کردن کودکان و نوجوانان با رایانه زمان های مشخص تعیین کنیم و در صورت اتمام وقت، کار با رایانه را تعطیل کنیم. شاید برای دفعات اول آنان کمی مقاومت نشان دهند، اما به مرور زمان به نظم استفاده از رایانه عادت می کنند.

۲- والدین وقت بیشتری به کودک و نوجوان خویش اختصاص دهند. هر قدر وقت گذاری و ارتباط صحیح بین فرزندان و والدین بیشتر باشند، زمینه استفاده از چنین بازی هایی کمتر فراهم می شود (همان منبع). بهتر است پدران و مادران با فرزندان خویش به گوه پیمانی و راهنمایی پردازنند، به باشگاهها و میدان های ورزشی بروند و به بازی های موردن علاقه کودکان پردازنند. بدین ترتیب، انرژی عصبی و روانی آنان تخلیه و توجه آنان از بازی های رایانه ای منحرف می شود.

پروفیلسور ای پرسون، روانشناس آموزش شورای شهر پیر منگام معتقد است؛ بهترین راه حل، خارج کردن رایانه از اتفاق کودک است (صادقیان).

۳- والدین تمهداتی بیندیشند که خود نیز به نحوی از رایانه برای انجام امور مختلف استفاده کنند تا فرزندان این گونه نپندازند که رایانه تنها وسیله ای است برای بازی آنان. اگر در طول شبانه روز رایانه ساعتی در اختیار والدین باشد، به همین میزان وسوسه فرزندان برای استفاده از آن کمتر می شود.

انسان هایی ضد اخلاقی اند، در این بازی ها به صورت قهرمانانی شکست ناپذیر جلوه گری می کنند و خشنونتها بی شمار آنها، که برای کودکان و نوجوانان جذاب است، آنان را پر خاشگر و ستیزه جو بار می آورد» (پایگاه اینترنتی تبیان).

«بازی های رایانه ای پر تحرک باعث بروز بیماری های استخوانی و عصبی در ناحیه دستها و بازوها می شود و یکی از دلایل شب ادراری در کودکان، انجام بازی های ترستاک رایانه ای است» (صادقیان).

راه حل :

۱- والدین اصولاً باید با رایانه و طریقه استفاده از آن و تا حدی با بازی های رایانه ای و نحوه عملکردشان آشنا باشند و بدانند که هر بازی برای چه سنی مناسب است. در این راه می توانند از کارشناسان فن کمک بگیرند.

۲- معیارهای استفاده از بازی های رایانه ای را برای فرزندانشان تبیین کنند و به آنان بگویند که مجاز به استفاده از چه بازی هایی اند.

۳- خودشان در صدد خرید بازی های مناسب سن فرزندانشان برآیند یا لاقل آنها را در این راه همراهی کنند

۴- با اتخاذ تدبیر صحیح اجازه ندهند که فرزندانشان از این بازی ها استفاده کنند یا لاقل استفاده از آنها را به حداقل برسانند و دیگر این که آسیب های این گونه بازی ها را برایشان شرح دهند.

۲- ایجاد روحیه انزواطلیبی در کودکان

بازی های رایانه ای، به گونه ای افراد را با خود همراه می کنند که گذشت زمان را به هیچ وجه در کمی کنند و وقتی به خود می آیند که ساعت های زیادی از وقت شبانه صرف این بازی ها شده است. به عبارت دیگر، حاضر نیستند رایانه را به خاطر این بازی ها رها کرده، به دنبال فعالیت های نشاط آور و اجتماعی تر بروند. «لذا کودکانی که به طور مداوم با این بازی ها درگیرند، درونگرا می شوند و در جامعه، منزوی و در برقراری ارتباط اجتماعی با دیگران ناتوان می گردند. روحیه انزواطلیبی باعث می شود کودک از گروه همسالان جدا شود که این خود سر آغازی برای بروز نابهنجاری های دیگر است.

۳- تنبیل شدن ذهن کودکان و نوجوانان

در این بازی‌ها به دلیل این که کودک یا نوجوان با ساختنی‌ها و برنامه‌های دیگران به بازی می‌پردازد و کمتر قدرت دخل و تصرف در آن‌ها پیدا می‌کند، اعتماد به نفس او در برابر ساختنی‌ها و پیشرفت دیگران متزلزل می‌شود.

تصور بیشتر خانواده‌ها این است که در بازی‌های رایانه‌ای فرد مداخله فکری مداوم دارد. اما این مداخله فکری نیست، بلکه این بازی‌ها سلول‌های مغزی را گول می‌زنند و از نظر حرکتی نیز فقط چند انگشت کودک را حرکت می‌دهند. (پایگاه اینترنتی تبیان).

خلافیت و نوآوری لازمه موقعیت نسل امروز جامعه ماست تا بتواند جنبش نرم افزاری را پیش ببرد. اما با توجه به موارد بیان شده، بازی‌های رایانه‌ای موافع جدی در این راه به شمار می‌آیند و از تربیت نسلی خلاق و پویا جلوگیری می‌کنند.

«تحقیقات اخیر نشان داده است که بازی‌های رایانه‌ای سبب صدمات مغزی طولانی مدت می‌شود. این بازی‌ها فقط قسمت‌هایی از مغز را که به بینایی و حرکت اختصاص دارد، تحریک کرده، به تکامل نواحی دیگر مغز کمک نمی‌کنند. کودکانی که ساعت‌های زیادی به بازی اختصاص می‌دهند، لب فرونتال مغزشان تکامل پیدا نمی‌کند. لب فرونتال مغز نقش بسزایی در تکامل حافظه، احساس و یادگیری دارد. افرادی که لب فرونتال مغز آن‌ها تکامل پیدا نمی‌کند، بیشتر مستعد انجام اعمال خشونت‌آمیزند و کمتر توانایی کنترل رفتارهایشان را دارند (همان منبع).

۴- راه حل :

۱- شاید یکی از راه‌کارهای مناسب برای پرورش خلاقیت و نوآوری بچمها توسط بازی‌های رایانه‌ای، استفاده آنان از بازی‌های فکری و معماهای باشد. بازی‌هایی که بیشتر سلول‌های مغزی را به کار و ادارد و فکر آنان را درگیر کند. شمار این گونه بازی‌ها هم کم نیست، اما متأسفانه بچه‌ها استقبال چندانی از آن‌ها نمی‌کنند، مگر قشر خاصی که به این بازی‌ها علاقه‌مند است. باید بازی‌های فکری جذابی طراحی کرد که به اندازه بازی‌های حادثه‌ای برای کودکان جذاب و پرکشش باشد.

۲- به بهانه آموزش نیز می‌توان از بازی‌های فکری بهره بردار. نرم افزارهای آموزشی می‌توانند نقش مهمی در این زمینه ایفا کنند.

۴- تأثیر منفی بر روابط خانوادگی

هر یک از پدیده‌های عصر صنعت به سهم خود در دور کردن اعضای خانواده از یکدیگر، به طور خواسته یا ناخواسته، نقشی به عهده دارند. روابط خانوادگی به خاطر درگیر بودن اعضای خانواده با دنیای ماشینی روز به روز کم رنگ‌تر شده است. اعضای خانواده به خاطر مشغول بودن به تماشای تلویزیون یا درگیر بودن با رایانه و اینترنت و بازی‌های رایانه‌ای، کمتر وقت می‌کنند با یکدیگر بنشینند و صحبت کنند. این خود باعث سرد شدن روابط بین‌الدین و فرزندان شده است، به گونه‌ای که آنان کمتر حوصله یکدیگر را دارند.

به بازی‌های کامپیوتری را در پادگان‌های نظامی به مدت یک ماه ترک می‌دهد. (اخبار ۲۰/۳۰ شبکه دوم سیمای جمهوری اسلامی ایران، ۸۵/۷/۱۹).

۷- مشکلات جسمی

در کنار آثار مخرب روحی بازی‌های رایانه‌ای، کار با این وسیله مشکلات و عوایق جسمی نیز برای استفاده کنندگان به دنبال دارد که به طور اجمالی به بیان آن‌ها می‌پردازیم:

۱- مشکلات بینایی: چشمان فرد بدليل خیره شدن مداوم به صفحه تا حد زیادی از لحاظ بینایی تحت فشار قرار می‌گیرد و دچار عوارض سنتردم بینایی می‌گردد (تیبان). به اعتقاد پرشکان، کودکانی که به مدت طولانی از رایانه استفاده می‌کنند در معرض خطر نزدیک بینی قرار می‌گیرند (همان منبع).

۲- صدمات اسکلتی: مشکلات نواحی مج، گردن و پشت، کودکانی را که به مدت طولانی از کامپیوتر استفاده می‌کنند، تهدید می‌کنند؛ زیرا فرد در یک وضعیت ثابت ساعت‌ها می‌نشیند و در نتیجه ستون فقرات و استخوان‌بندی او دچار مشکل می‌شود. هم‌چنین احساس سوزش و سفت شدن گردن، کتف‌ها و مج دست از دیگر عوارض کار نسبتاً ثابت و طولانی مدت با رایانه است (همان منبع).

۳- پوست فرد نیز مدام در معرض اشعه‌هایی قرار می‌گیرد که از صفحه رایانه پخش می‌شود. ایجاد تهوع و سرگیم، خصوصاً در کودکانی که صرع دارند، از دیگر عوارض بازی‌های رایانه‌ای است.

راه حل‌هایی برای جلوگیری از صدمات جسمی

(الف) صدمات بینایی:

- ۱- قبل از شروع مدرسه معاينة کامل از چشم کودکان، از نظر دید نقاط دور و نزدیک، صورت گیرد.
- ۲- ایستگاه‌های کار رایانه، متناسب با وضعیت کودکان، طراحی شود.
- ۳- فاصله صفحه نمایشگر و چشم کودک، ۲۸-۲۰ اینچ توصیه می‌شود.

راه حل:

بهتر است که والدین به مدتی، هر چند کوتاه، با کودکان و نوجوانان در انجام بازی‌های اینترنتی همراه شوند و در مورد بازی‌های رایانه‌ای با آنان به بحث و تبادل نظر بپردازند. بازی‌های دسته‌جمعی اعضای خانواده می‌تواند به گرمی روابط آنان و ایجاد رقابت سالم در میانشان کمک کند.

۵- افت تحصیلی

عوامل بسیاری در افت تحصیلی دخیل‌اند. شاید بتوان گفت هر چیزی که ذهن دانش‌آموز را از مسیر آموزش منحرف کند، یکی از عوامل افت تحصیلی است. با خصایصی که برای بازی‌های رایانه‌ای بر شمردیم بدون شک آن‌ها از عوامل مؤثر در افت تحصیلی محسوب می‌شوند. چرا که وقت زیادی از دانش‌آموز را اشغال می‌کنند و فکر و ذهن او را در گیر مسایل غیرآموزشی می‌کنند. یکی از والدین اظهار می‌داشت: پسرم در سال گذشته بهترین نمرات را داشت، اما از وقتی که رایانه برایش خریده‌ام روزی ۲ تا ۳ ساعت وقت خود را صرف بازی می‌کند و از لحاظ تحصیلی افت پیدا کرده است (همان منبع).

راه حل:

حل این مشکل نیز در ادامه راه‌حل‌های قبلی: سعی و اهتمام والدین و در این مورد به خصوص، معلمان و دست‌اندرکاران تعلیم و تربیت را می‌طلبند تا با همراهی و همکری یکدیگر برنامه‌ریزی درستی برای استفاده کودکان و نوجوانان از بازی‌های رایانه‌ای انجام دهند و از رایانه، بیشتر برای پیشبرد امر آموزش بهره بگیرند.

۶- اعتیاد به بازی‌های رایانه‌ای

یکی از خطرناک‌ترین آثار سوء بازی‌های رایانه‌ای «اعتیاد» به این بازی‌هاست که بیش از هر چیز کودکان و خصوصاً نوجوانان را تهدید می‌کند. این تهدید آنقدر جدی است که گاه منجر به مرگ می‌شود، کما این که در سال ۲۰۰۵ نوجوانی در کره جنوبی آنقدر به این بازی‌ها واپسی شده بود که از خوردن و آشامیدن هم امتناع می‌کرد و این امر نهایتاً منجر به مرگ او شد. دولت چین معتمدان

کامپیوٹر بے انگشتان دست خلاصہ می شود و دیگر اعضای
بدن بی حرکت می مانند، کہ ایس بی تحرکی باعث جمع
شدن چربی ها در بدن و نهایتاً چاقی می شود.

راه حل:

باید در کنار استفاده از رایانه، فرزندان را به تحرک و ورزش تشویق کرد و خود نیز با آن‌ها به ورزش پرداخت. در فواید کار با کامپیوتر مدتی را بسیار حرکت و جابه جایی اختصاص داد. به عقیده پزشکان، برای جلوگیری از صدمات اسکلتی و بینایی، کاربر باید از مقابل رایانه برخیزد، چند قدمی راه برود و چند حرکت نرم‌میشی مربوط به گردن، کمر، مچ، ساعد، پا و دیگر اعضاء را انجام دهد تا هم رفع خستگی شود و هم اعضای بدثبات و بی حرکت نمانند و از بروز چاقی نیز جلوگیری شود.

مزایای بازی‌های رایانه‌ای

با وجود همه عیوبی که برای بازی‌های رایانه‌ای بر شمردیم، آن‌ها از مزایا و فوایدی نیز برخوردارند که نمی‌توان به مسادگی از کنار آن‌ها گذشت. در اینجا به تعدادی از آن‌ها اشاره می‌کنیم:

- ۱- به فرزندان اجازه ندهید در فاصله نزدیکی از صفحه رایانه بنشینند.

۲- از رایانه های دارای صفحه کوچک استفاده کنید.

۳- نور صفحه تلویزیون را کم کنید.

۴- چشم ها باید مسلط به صفحه رایانه باشد.

۵- روشانی اتاق به نحوی تنظیم گردد که زندگی نور صفحه رایانه به حداقل بررسد.

۶- والدین باید از رفتارهایی که مشکلات چشمی دلالت می کند آگاه باشند، از قبیل: قرمزی چشم، مالش مکرر چشمها، سردرد، شکایت از تاری دید و خستگی چشم.

۷- از پوشش های مخصوص رایانه استفاده شود (همان منبع).

ب) صدمات اسکلتی :

برای پیشگیری از این صدمات باید وضعیت صحیح قسمت فوقانی بدن در حین کار با کامپیوتر حفظ شود:

- ۱- پشت به وسیله صندلی حمایت شود.
 - ۲- در حین نشستن بر صندلی نباید بر عقب زانوها فشار وارد شود.
 - ۳- پاهای روی سطح محکم قرار گیرد.
 - ۴- زاویه بین ساقه پا و ران بیش از ۹۰ درجه نباشد.
 - ۵- میچ بهطور خشی قرار گیرد (زاویه کمتر از ۱۵ درجه).
 - ۶- صفحه کامپیوتور طوری قرار گیرد که کودک بدون این که گردنش را به عقب یا جلو خم کند، آن را به راحتی ببینند.
 - ۷- تجهیزات مناسب (صندلی راحت، میز ثابت، صفحه کلید سطح پایین با شبیه منفی، مؤشوارة در اندازه مناسب برای کودک) در محل کار وجود داشته باشد.

چاقی:

از دیگر عوارض جسمانی که به دنبال استفاده بیش از حد از رایانه و برنامه‌های آن به وجود می‌آید، چاق شدن کودکان و نوجوانان به علت کم تحرکی در مقابل این دستگاه است. کار حرکت و چنین بدن در هنگام کار با

۱- به عقیله بعضی از پیشکشان، بازی‌های رایانه‌ای به کودکان کمک می‌کند که به داروهای مسکن کمتر احتیاج پیدا کنند.

۲- بازی‌های رایانه‌ای بچه‌ها را وارد دنیای می‌کنند که کترلش در دست آن‌هاست و به همین دلیل از این بازی‌ها لذت می‌برند.

۳- باعث هماهنگی چشم و دست و پرورش عضلات ضریف کودک می‌شوند.

۴- وسیله کمک آموزشی برای معلولین و پر کردن اوقات آنان است.

۵- براساس تحقیقات جدید، در زمینه تکلم و حرف زدن، به کودکان کمک می‌کند و آنان سریع‌تر شروع به سخن گفتن می‌کنند (همان منبع).

نتیجه‌گیری

خواسته یا ناخواسته باید پذیریم که بازی‌های رایانه‌ای همانند بسیاری دیگر از پدیده‌های عصر فناوری اطلاعات به زندگی ما و فرزندانمان راه پیدا کرده است. اگر بخواهیم آن را نادیده بگیریم و فرزندانمان را از این بازی‌ها محروم نماییم، حرص و لع آنان برای دسترسی به این بازی‌ها بیش‌تر می‌شود و اگر در خانه نتوانند بازی کنند به خانه دوستانشان می‌روند. اگر آن‌جا هم نتوانستند،

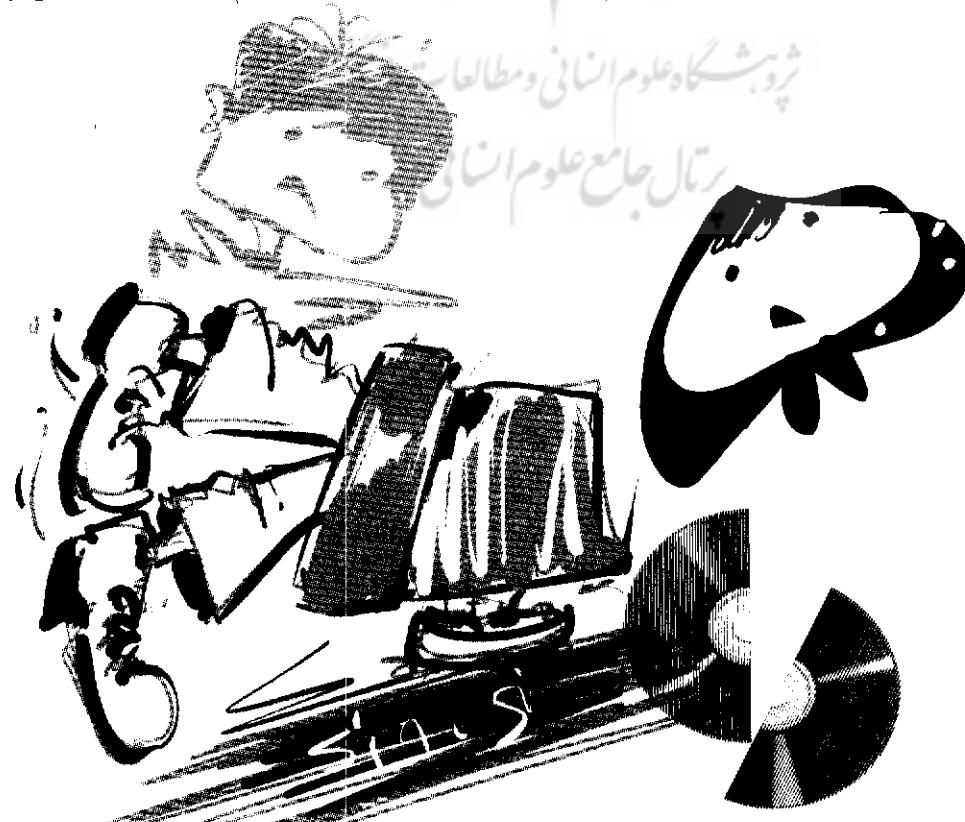
منابع:

- پایگاه اینترنتی تبیان.

.Http:// www.Tebyan.Net

- صادقیان، عفت. تأثیر کامپیوتر و اینترنت بر کودکان و نوجوانان.

- اخبار ۲۰/۳۰ شبکه دوم سیما جمهوری اسلامی ایران.

سینت
جایز

نشریه ماهانه آموزشی - تربیتی
آذر ۱۳۸۷
شماره ۳۸